

Gofalu am Les Anifeiliaid wrth eu Cludo

Cyngor i gludwyr moch

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

Os hoffech gyfarwyddiadau manwl, ffurflenni neu fwy o gyngor, ewch ar y wefan:

www.cymru.gov.uk/llesanifeiliaid

neu cysylltwch â:

Swyddfa'r Prif Swyddog Milfeddygol
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Ffôn: 02920 823059

ISBN 978 0 7504 4762 1

© Hawfaint y Goron Gorffennaf 2008

CMK-22-01-096

DI350809

Daeth Rheoliad newydd gan yr UE ar gyfer cludo anifeiliaid i rym ar 5 Ionawr 2007.

Os ydych chi'n cludo anifeiliaid, dylech ofalu'ch bod yn gwybod am y rheolau a'r trefniadau newydd sy'n effeithio arnoch chi. Nod y rheolau yw gofalu am les anifeiliaid wrth eu cludo.

Daeth y rheolau i rym ar 5 Ionawr 2007 ac maen nhw'n effeithio ar unrhyw un sy'n cludo anifail asgwrn cefn fel rhan o weithgarwch economaidd.

Bydd gofyn i unrhyw un sy'n cludo moch ystyried nifer o bwyntiau penodol. Mae disgrifiad bras ohonyn nhw yn y daflen hon. Cewch gyngor a gwybodaeth fanylach ar y wefan: www.cymru.gov.uk/llesanifeiliaid

Ydy'r rheolau newydd yn effeithio arnoch chi?

Mae'r Rheoliad yn effeithio ar bawb sy'n cludo anifeiliaid at bwrpas economaidd. Ym Mhrydain, mae hyn yn golygu cludo anifeiliaid at bwrpas busnes i wneud elw, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, i berson neu gwmni sy'n gysylltiedig â'u cludo. Nid yw'r Rheoliad yn ymwneud â:

- Cludo anifail at bwrpas nad yw'n weithgarwch economaidd.
- Cludo anifail i bractis neu filfeddygfa o dan gyngor milfeddyg.

Eithriadau

Mae ffermwyr sy'n cludo'u hanifeiliaid hyd at 50km (tua 31 milltir) o'u fferm yn eu cerbyd eu hunain yn cael eu heithrio o rannau o'r Rheoliad ond bydd dal gofyn iddynt **fodloni'r amodau cludo cyffredinol** (sy'n cael eu disgrifio ar y dudalen nesaf).

Un o'r amodau hynny yw bod yr anifail yn ffit i deithio. Gyda'r amod hwn fel arfer, ni chaiff y ffermwr gludo anifail sy'n feichiog iawn (yn ystod 10% olaf ei feichiogrwydd), perchyll newydd eu geni lle nad yw'r bogail wedi llwyr wella neu hwch sydd wedi geni porchell yn y 7 diwrnod diwethaf. Fodd bynnag, bydd ffermwr (neu gludwr) yn cael cludo'r anifeiliaid hyn ar deithiau byr o lai na 50km (e.e. rhwng safleoedd ac o fewn safleoedd y fferm) os mai diben eu cludo fydd gwella amodau'r geni. Ni ddylai'r teithiau hyn achosi poen na dioddefaint diangen.

Ceir mwy o wybodaeth ynghylch beth mae 'ffit i deithio' yn ei olygu ar y wefan: www.cymru.gov.uk/llesanifeiliaid

Yn ôl y Rheoliad, rhaid i bawb sy'n cludo anifail ar unrhyw daith wneud yn siŵr:

- Na chaiff anifail ei gludo mewn ffordd fyddai'n debygol o achosi poen neu ddioddefaint diangen iddo.
- Bod y daith mor fyr â phosibl.
- Bod yr anifail yn ffit i deithio.

- Bod y rheini sy'n trin yr anifail wedi'u hyfforddi ac yn gymwys i wneud hynny.
- Bod y cerbyd a'i gyfleusterau llwytho a dadlwytho wedi'u dylunio, eu hadeiladu a'u cynnal i osgoi anafiadau a dioddefaint.
- Bod anifeiliaid yn cael dŵr, bwyd a gorffwys yn ôl yr angen, a bod digon o lawr ganddynt a digon o uchder yn y cerbyd.
- Os nad ydych yn allforio'r anifail, bod gennych ddogfen sy'n dangos y canlynol: o ble daeth yr anifail; ei berchennog; man cychwyn y daith a phen y daith; dyddiad cychwyn y daith a hyd tebygol y daith (y Dystysgrif Cludo Anifeiliaid yw'r ddogfen hon fel arfer).

Mae gofynion ychwanegol os ydych yn cludo moch ar deithiau 'byr' dros 65km (tua 40 milltir) sy'n para hyd at 8 awr. Rhaid i gludwyr:

- Fod wedi cael tystysgrif awdurdodi cludwyr Math 1.
- Sicrhau (o 5 Ionawr 2008) bod gan yrwyr a'u cynorthwywyr dystysgrif cymhwysedd.
- Dangos bod ganddynt staff ac offer i gludo anifeiliaid mewn ffordd briodol ac nad oes cofnod iddynt dorri deddfwriaeth lles anifeiliaid yn y 3 blynedd diwethaf.

Yn ogystal â'r uchod, mae nifer o ofynion eraill ar gyfer teithiau 'hir' o fwy nag 8 awr.

Rhaid i gludwyr moch

- fod wedi cael tystysgrif awdurdodi cludwyr Math 2.

- Gofalu bod unrhyw gerbyd sy'n cael ei ddefnyddio i gludo moch yn cael ei archwilio a'i gymeradwyo.
- Gofalu bod ganddynt gynlluniau wrth gefn ar gyfer argyfwng.
- Llenwi Log y Daith wrth allforio moch.

Gofynion penodol

Amserau teithio

Nid yw'r amserau teithio a gorffwys wedi newid ers y rheolau diwethaf.

Amserau teithio mwyaf (oriau)

	Cerbyd o safon sylfaenol	Cerbyd o safon uwch
Moch	8	24

	Cerbyd o safon sylfaenol	Cerbyd o safon uwch		
		Teithio	Gorffwys	Teithio
Moch dros 3 wythnos oed sy'n dal i sugno	8	9	1	9

- Yn ystod teithiau dros 8 awr, ac eithrio fel isod, rhaid bod dw'r ar gael i'r moch drwy'r amser.

- Ar deithiau o hyd at 12 awr hyd derfyn y daith, ni fydd angen bod dŵr ar gael i'r moch drwy'r amser, **ond** rhaid cynnig dŵr iddynt ar adegau rheolaidd a rhoi cyfle iddynt ei yfed
- Mae'r amser a dreulir ar longau Roll-On/ Roll-Off (Ro-Ro) yn cyfrif at hyd y daith.
- Nid yw'r amser a dreulir mewn llociau ar longau anifeiliaid arbennig yn cyfrif at amser y daith cyn belled â bod rhai amodau yn cael eu bodloni.
- Nid yw'r amser a dreulir mewn awyren yn cyfrif at amser y daith.

Onglau rampiau

Mae'r rheoliad yn pennu ongl uchaf o:

- 20°00' ar gyfer moch (36.4% o lethr, yn cyfateb i oleddf o 4 dros bellter o 11).

Cyn belled â bod cerbyd neu ôl-gerbyd wedi'i adeiladu cyn 5 Ionawr 2007 a'i fod yn cael ei ddefnyddio cyn y dyddiad hwnnw, a'i fod yn cydymffurfio â'r gofynion o ran onglau rampiau a bennwyd yn y ddeddfwriaeth flaenorol, cewch barhau i'w ddefnyddio yn y Deyrnas Unedig tan 4 Ionawr 2012 os nad yw'n ymarferol neu'n economaidd ei newid neu ei addasu i gydymffurfio â'r rheolau newydd.

Cadw ar wahân

Rhaid trin a chludo moch ar wahân i anifeiliaid eraill*. Rhaid cadw'r canlynol hefyd ar wahân:

- Moch o oed neu faint gwahanol iawn*.
- Baeddod a hychod rhywiol aeddfed.
- Anifeiliaid fyddai'n ymladd â'i gilydd.

Faint o le i'w neilltuo

Nid yw faint o le sydd angen ei neilltuo wedi newid ers y rheolau diwethaf.

- Rhaid fod digon o le i'r holl foch allu gorwedd neu sefyll yn naturiol. Dywed y Rheoliad na ddylid llwytho mwy na 235kg/m² o foch tua 100kg o bwysau, ond gallai'r union amgylchiadau olygu bod angen mwy o le.
- Nid yw'r Rheoliad yn pennu faint o le y dylid ei neilltuo.

Y tymheredd yn y cerbyd

Rhaid gofalu nad yw'r tymheredd yn y cerbyd yn cwmpo o dan 0°C yn ystod taith o fwy nag 8 awr.

Fodd bynnag, wrth gludo moch dros 10kg ond o dan 30kg heb eu mam, gall y tymheredd gwmpo o dan 0°C ar daith o hyd at 12 awr â'i therfyn yn y Deyrnas Unedig cyn belled â bod y moch yn cael gorwedd ar wely fydd yn eu cadw'n gynnes.

* Nid oes angen cadw at y rheol hon os ydy'r anifeiliaid wedi'u magu ag anifeiliaid eraill; os ydynt yn gyfarwydd â'i gilydd a lle byddai'u gwahanu yn achosi gofid; a hychod a'u perchyll dibynnol.

Rhaid i berchyll sydd lai nag 10kg wastad teithio ar wely sy'n eu cadw'n gynnes.

Cludo perchyll a moch diddwyn

- Nid yw porchell sydd â bogail heb wella yn ffit i deithio.
- Ni chaiff perchyll o dan 3 wythnos oed deithio mwy na 100km (tua 62 milltir). Nid yw'r Rheoliad yn ystyried eu bod yn ffit i deithio ymhellach na hynny.
- Rhaid i berchyll o 10kg neu lai sy'n mynd ar daith o fwy nag 8 awr gael teithio gyda'u mam.

Cludo hychod torrog a hychod sydd newydd eni perchyll

- Nid yw hychod yn ystod 10% olaf eu beichiogrwydd (tua 12 diwrnod) neu sydd wedi geni'u perchyll yn yr wythnos ddiwethaf, yn ffit i deithio. Nid ydynt yn ffit chwaith i'w gwerthu mewn marchnad.

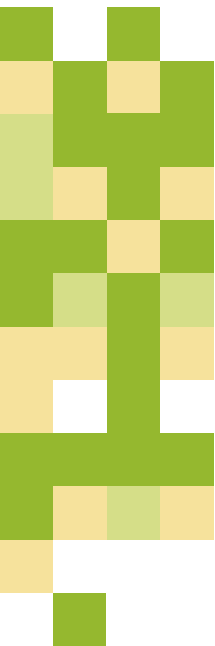
Maint y Rhaniadau yn y Cerbyd

Nid yw'r Rheoliad yn pennu dimensiynau, ond y cyngor ar yr arfer gorau, o hyd, yw:

- Rhaniad hyd at 3.1m o hyd ar gyfer moch.

Partisiynau ar gerbydau

Nid yw'r Rheoliad yn diffinio dimensiynau partisiynau ond rhaid:

- Iddynt fod yn ddigon cryf i ddal pwysau'r anifail.
- Bod modd eu gosod yn gyflym ac yn rhwydd.

Ar gerbydau sy'n cael eu defnyddio ar gyfer teithiau dros 8 awr, rhaid bod partisiynau.

- Wedi'u gosod er mwyn ichi allu rhannu'r cerbyd.
- Bod modd eu symud yn ôl anghenion yr anifail sy'n cael ei gludo.

Cyngor pellach

Mae'r daflen hon yn crynhoi gofynion Rheoliad yr UE mewn cysylltiad â moch. Mae taflenni eraill wedi'u cyhoeddi ar gyfer defaid, gwartheg, geifr, ceffylau a dofednod.